

Smer-rapport feb 2015

Robotar och övervakning
i vården av äldre – etiska
aspekter

Statens medicinsk-etiska råd

- Rådgivande organ i medicinsk-etiska frågor
- En ledamot från varje riksdagsparti + ordförande
- 10 sakkunniga: experter och representanter för myndigheter och organisationer
- Sekretariat med 3 anställda vid Socialdepartementet
- Syfte: att diskutera medicinsk-etiska frågor ur ett övergripande samhällsperspektiv
- Publicerar rapporter, är remissinstans, arrangerar konferenser, är brobyggare mellan forskare, medborgare och beslutsfattare, omvärldsspanar, m.m.

Olika typer av robotar i rapporten

- Kommunikation,
t.ex. "Giraff"

Olika typer av robotar i rapporten

- Kommunikation
- Rörelseassistans, t.ex. robotdräkt, exoskelett

Olika typer av robotar i rapporten

- Kommunikation
- Rörelseassistans
- Assisterande,
t.ex. dusch, hårtvätt,
toalettbesök, ätande

Olika typer av robotar i rapporten

- Kommunikation
- Rörelseassistans
- Assisterande
- Sällskap och terapi,
t.ex. robotsälen "Paro"

Övervakning

- Övervakningskamera
- GPS-sändare

Exempel på syften med tekniken

- Ökad livskvalitet och självständighet för den äldre, möjlighet att bo kvar hemma
- Effektivisering av vårdverksamhet
- Förbättrad arbetsmiljö/underlätta för vårdpersonal

Etiska utgångspunkter

- Människovärdesprincipen
- Integritet
- Rättvisa: lika vård på lika villkor
- Självbestämmande och autonomi
- Informerat samtycke

Etiska frågor - hälsorobotar

- Vad innebär god vård och hur tillgodoses mänskliga behov som social stimulans och trygghet?
- Hur uppnås balans mellan nytta och integritetsintrång?
- Vilka hänsyn bör tas i den individuella situationen? Informerat samtycke och äldre med nedsatt beslutsförmåga.
- Rättvisefrågor, prioriteringsfrågor – vem får tillgång till den nya tekniken?
- Hur säkerställs att etiska utvärderingar och prövningar görs?

Argument för hälsorobotar

- Ökad livskvalitet, integritet och självbestämmande
- Förhöjd vårdkvalitet
- Effektivisering av vårdverksamheten så att resurser kan användas bättre
- Förbättrad arbetsmiljö

Argument **emot** hälsorobotar

- Försämrad livskvalitet
- Oproportionerligt intrång i integriteten
- Försämrad vård
- Sociala stimulansen minskar; behovet av trygghet och mänsklig kontakt tillgodoses inte
- Resurskrävande – andra insatser måste prioriteras bort

Smers ställningstaganden - hälsorobotar

- Tekniken har stor potential att förbättra vården
- Mer forskning behövs om hur olika robotar kan påverka människan och viktiga etiska värden i vården
- Etisk bedömning av varje ny robot innan den används i vården
- Individuell bedömning: förutsättningar? Behov? Nytt/risker
- Samtycke: informerat och frivilligt
- Fullständig information: försäkra sig att personen förstått
- Valmöjlighet: möjlighet att avstå och få likvärdig vård (utan robot)

Ställningstaganden forts.

- Uppföljning och utvärdering: både i verksamheten och på individuell nivå
- Känslig information som roboten inhämtar: säker hantering med starkt integritetsskydd. Begränsa så att inte onödig information sparas, hur många som har tillgång till informationen, vad som får sparas etc.
- Äldre med nedsatt beslutsförmåga: extra insatser när information ges för ett informerat ställningstagande.

Etiska frågor övervakning

- Vad innebär god vård och hur tillgodoses mänskliga behov som social stimulans och trygghet?
- Vilka hänsyn bör tas i den individuella situationen? Informerat samtycke och äldre med nedsatt beslutsförmåga.
- Hur uppnås balans mellan nytta och integritetsintrång?

Argument för övervakning

- Ökad livskvalitet, integritet och självbestämmande
- Förhöjd vårdkvalitet
- Effektivisering av vårdverksamheten så att resurser kan användas bättre
- GPS kan förhindra skada när någon irrat bort sig
- Trygghet för anhöriga

Argument **emot** övervakning

- Försämrad livskvalitet
- Oproportionerligt intrång i integriteten
- Försämrad vård
- Sociala stimulansen minskar; behovet av trygghet och mänsklig kontakt tillgodoses inte

Ställningstaganden övervakning

- Etisk bedömning av övervakningen innan den används i vården (kan finnas en risk med kameror – tillsynen begränsad)
- Individuell bedömning : förutsättningar? Behov? Nytt/risker
- Samtycke: informerat och frivilligt
- Fullständig information: försäkra sig att personen förstått
- Valmöjlighet: möjlighet att avstå och få likvärdig vård (utan övervakning)

Ställningstaganden forts.

- Uppföljning och utvärdering: både i verksamheten och på individuell nivå
- Känslig information som inhämtas: säker hantering med starkt integritetsskydd. Begränsa så att inte onödig information sparas, hur många som har tillgång till informationen, vad som får sparas etc.
- Äldre med nedsatt beslutskompetens: extra insatser när information ges för ett informerat ställningstagande.